ARQUITECTURA

Rafael Aranda i Carme Pigem conversant amb l'arquitecte brasiler Gustavo Utrabo dins el programa obert del taller d'estiu de l'estudi. RCR

"L'arquitectura sostenible per ella sola no va enlloc"

L'estudi RCR defensa l'essencialitat al Congrés Mundial d'Arquitectes

ANTONI RIBAS TUR
BARCELONA

Amb la pandèmia els arquitectes Rafael Aranda, Carme Pigem i Ramon Vilalta, els RCR, han afluixat el ritme de viatges. Han assumit que el covid ha donat un "valor més ponderat" a quan cal viatjar i quan no, com diu Pigem a la conferència magistral filmada en vídeo i conduïda per l'arquitecte Ignasi Riera, amb la qual l'estudi ha participat en el 27è Congrés Mundial d'Arquitectes UIA 2021 a Rio de Janeiro. Hi ha més de 180 països participants i més de 80.000 inscrits, i la seva intervenció serveix també per promoure la candidatura de Barcelona com a seu del congrés el 2026 i com a Capital Mundial de l'Arquitectura. Els RCR, però, no renuncien a "la proximitat, a seure al costat de les persones, mirar-se, tocar els materials, veure com estan les obres...". "Fem el que calgui per veure les obres i sentir-les en el lloc", subratlla Aranda.

La conferència porta per títol *RCR. Paisatge i emergències*, i Pigem i Aranda també hi parlen de l'impacte de la pandèmia en els habitatges. Mentre que Pigem creu que els habitatges han de tenir "espai exterior" fins a un 40%, i que aquest espai exterior ha de ser habitual també en el món laboral, Aranda posa en relleu la relació dels edificis amb la natura que els envolta: "Moltes vegades ens agrada dir que no fem edificis sinó que fem paisatge". "La nostra arquitectura es basa força en trencar els límits entre l'interior i l'exterior", diu Aranda, com les ombres que fan de transició en una escola per a 5.000 alumnes, el nou campus Dar Al Marefa, a Dubai. En paral·lel als espais exteriors dels habitatges, aquests arquitectes també es plantegen si un 70% dels materials haurien de ser reciclats, que els usuaris siguin molt conscients del consum energètic i que pensin a què estan disposats a renunciar. "L'arquitectura sostenible per ella sola no va enlloc, hi hem de participar tots i hem d'entendre el valor d'aquesta sostenibilitat", diu Pigem. En el seu cas, un valor primordial és "no malmetre la bellesa" del paisatge i fer "intervencions molt respectuoses amb el paisatge", com és el cas del seu projecte somiat, La Vila, a la Vall de Bianya.

La crisi com a "oportunitat"

Als RCR la crisi del 2008 els va agafar després de guanyar el concurs de The Edge a Dubai, un complex amb un mercat, habitatges i un hotel, i van fer d'aquell moment traumàtic per al sector "una oportunitat", com diu Aranda. Havien contractat més gent per poder desenvolupar el projecte, però l'obra de The Edge no va arribar a començar perquè els promotors es van fer enrere quan estaven a punt de demanar la llicència d'obres. En aquell mateix moment també emprenien el concurs d'una de les seves obres més emblemàtiques, el Museu Soulages, que va ser la primera obra que van construir a fora. "El pas per la crisi el tenim molt vinculat al Museu Soulages –diu Pigem–. La vam començar a passar amb projectes de fora, i quan The Edge es va tallar en sec vam decidir reajustar-nos, tornar a la nostra estructura de sempre i reafirmar-nos-hi". Tampoc la van modificar després de guanyar el premi Pritzker, perquè aquesta dimensió de l'estudi els permet treballar "d'una manera molt estreta".

Els edificis dels RCR traspuen el seu interès "per la vinculació amb el lloc, la cultura i l'essència de les coses", com recorda Pigem. "Al llarg del nostre camí no hem volgut repetir el que ja hem fet; ha sigut una obsessió", subratlla Aranda. I quan van posar en marxa els tallers d'estiu tampoc van fer-ho perquè els participants copiessin el que ells fan. "El que està bé és que mirin el que nosaltres hem vist, a nosaltres ens ha donat molt i esperem que a ells també, per fer el que sentin", explica Pigem. "El centenar de joves que venen cada estiu donen molt sentit a la nostra manera d'entendre l'arquitectura, perquè va més enllà de la mateixa arquitectura i també és una manera d'entendre la vida", diu Aranda. Com l'any passat, aquesta edició del taller tornar a celebrar-se online –hi ha 29 participants al taller d'arquitectura i paisatge i 14 al de fotografia i audiovisual–, i mantenen un programa obert de conferències coorganitzat amb el COAC en el qual hi haurà Carme Pinós; Izaskun Chinchilla; la degana del COAC, Assumpció Puig, i els mateixos RCR.

01. Umbracles de la piscina del campus de Dar Al Marefa. HISAO SUZUKI / RCR
02. Recreació del campus de l'escola Dar Al Marefa, de l'estudi. RCR